

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 558/2011-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. februára 2012 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti J. M., B., zastúpeného advokátom JUDr. M. W., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C/281/2006 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C/281/2006 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Bratislava IV p r i k a z u j e v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C/281/2006 konať bez zbytočných priet'ahov.

3. J. M. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré j e Okresný súd Bratislava IV p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava IV j e p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia J. M. v sume 261,82 € (slovom dvestošesťdesiatjeden eur a osemdesiatdva centov) na účet jeho advokáta JUDr. M. W., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 558/2011-12 z 13. decembra 2011 prijal na ďalšie konanie sťažnosť J. M., B. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C/281/2006.

Z obsahu sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľ 27. októbra 2006 podal okresnému súdu žalobu o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva; konanie je vedené pod sp. zn. 9 C/281/2006. Napriek tomu, že od začatia tohto konania uplynulo viac ako päť rokov, nie je do dnešného dňa právoplatne skončené, ale dochádza v ňom k zbytočným priet'ahom. Sťažovateľ namieta, že okresný súd určuje termíny pojednávani

s neprimerane veľkými časovými odstupmi a že dokazovanie nevykonáva profesionálne a bez zbytočných prietáhov.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C/281/2006 porušil jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby mu prikázal vo veci konať bez zbytočných prietáhov a zaplatiť finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia v sume 284,80 €.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr. 3520/11 z 10. januára 2012 vyjadrila predsedníčka okresného súdu, v ktorom okrem iného uviedla:

„K namietaným neprimerane veľkým časovým odstupom medzi jednotlivými termínmi pojednávaniami udávam, že návrh na začatie konania bol podaný dňa 27. 10. 2006. Je faktom, že 1. pojednávanie bolo nariadené na deň 17. 4. 2008, nariadeniu pojednávania však predchádzali tieto procesné úkony súdu:

- výzva súdu zo dňa 15. 1. 2007 na preukázanie osobných, majetkových a zárobkových pomerov navrhovateľa za účelom možnosti rozhodnutia súdu o jeho žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov,

- uznesením zo dňa 28. 3. 2007 súd rozhodol o žiadosti navrhovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov,

- dňa 23. 4. 2007 navrhovateľ podal proti uzneseniu súdu, ktorým mu nebolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov odvolanie,

- dňa 26. 7. 2007 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľa,

- uznesením zo dňa 5. 9. 2007 Krajský súd v Bratislave potvrdil rozhodnutie okresného súdu,

- úpravou zo dňa 16. 10. 2007 tunajší súd doručil uznesenie Krajského súdu účastníkom konania,

- výzvou zo dňa 30. 1. 2008 súd vyzval navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku,

- dňa 19. 2. 2008 navrhovateľ zaplatil súdny poplatok z návrhu na začatie konania,

- úpravou zo dňa 27. 2. 2008 súd určil termín pojednávania na deň 17. 4. 2008.

Z vyššie uvedených dôvodov súd určil termín pojednávania nie po uplynutí takmer dvoch rokov ako uvádza sťažovateľ, ale po 17 mesiacoch.

Taktiež časový odstup medzi pojednávaním konaným dňa 21. 10. 2008 a dňa 16. 9. 2010 bol z dôvodu, že v uvedenom období súd robil nasledovné procesné úkony:

- pojednávanie konané dňa 21. 10. 2008 bolo odročené s tým, že súd vo veci nariadil znalecké dokazovanie, účastníci boli na pojednávaní vyzvaní, aby prípadné otázky, ktoré navrhujú položiť znalcovi súdu písomne oznámili,

- dňa 22. 10. 2008 právny zástupca odporcu súdu oznámil otázky, ktoré navrhol položiť znalcovi,

- dňa 26. 1. 2009 súd nariadil znalecké dokazovanie,

- podaním doručeným tunajšiemu súdu dňa 16. 2. 2009 znalec žiadal o preddavok na trovy znaleckého dokazovania,

- dňa 19. 2. 2009 bolo súdu doručené podanie navrhovateľa, v ktorom žiadal o doplnenie znaleckého dokazovania,

- úpravou zo dňa 17. 6. 2009 bol daný pokyn vyššej súdnej úradníčke aby udelila súhlas pre znalca na poskytnutie preddavku a aby spis poslala znalcovi,

- prípisom zo dňa 13. 7. 2009 súd odpovedá na podanie navrhovateľa zo dňa 18. 2. 2009,

- dňa 13. 7. 2009 súd vydal uznesenie, ktorým doplnil úlohy znalca,

- úpravou zo dňa 19. 8. 2009 súd udelil znalcovi žiadany súhlas,

- uznesením zo dňa 19. 8. 2009 súd upravil účtáreň aby vyplatila znalcovi preddavok,

- úpravou zo dňa 24. 8. 2009 súd znalcovi zaslal spis,

- dňa 15. 10. 2009 znalec zaslal súdu vypracovaný znalecký posudok,

- úpravou zo dňa 19. 10. 2009 súd zaslal posudok procesným stranám na vyjadrenie,

- dňa 11. 11. 2009 bolo súdu doručené vyjadrenie navrhovateľa k znaleckému posudku,

- dňa 12. 4. 2010 bolo doručené súdu ďalšie podanie navrhovateľa,

- úpravou zo dňa 20. 8. 2010 bol určený termín pojednávania na deň 16. 9. 2010.

V období do ďalšieho pojednávania, ktoré sa konalo dňa 29. 10. 2010 súd robil nasledovné procesné úkony:

- uznesením zo dňa 19. 10. 2010 súd rozhodol o návrhu navrhovateľa na nariadenie predbežného opatrenia,
- dňa 26. 11. 2010 sa konala ohliadka sporných nehnuteľností,
- uznesením zo dňa 27. 1. 2011 súd nariadil znalcovi vypracovať dodatok k znaleckému posudku,
- podaním doručeným súdu dňa 17. 3. 2011 znalec žiadal súd o súhlas s použitím motorového vozidla,
- dňa 30. 3. 2011 súd udelil znalcovi súhlas,
- dňa 30. 3. 2011 súd upravil účtáreň vyplatiť znalcovi preddavok,
- uznesením zo dňa 5. 4. 2011 súd uložil znalcovi lehotu na vypracovanie znaleckého posudku,
- dňa 7. 4. 2011 súd zaslal spis znalcovi,
- dňa 27. 5. 2011 bol súdu doručený spis s vypracovaným znaleckým posudkom, s odborným stanoviskom a vyjadrením,
- úpravou z toho istého dňa bol znalecký posudok doručovaný procesným stranám,
- dňa 14. 6. 2011 bolo súdu doručené vyjadrenie navrhovateľa k znaleckému posudku,
- dňa 16. 6. 2011 sa na súd dostavil znalec a uviedol, že v posudku sú určité chyby, ktoré bezodkladne odstráni vypracovaním doplnenia znaleckého posudku,
- dňa 21. 6. 2011 bolo súdu doručené doplnenie znaleckého posudku,
- úpravou zo dňa 22. 6. 2011 súd doručoval doplnenie znaleckého posudku procesným stranám,
- úpravou zo dňa 15. 7. 2011 bol spis daný na lehotu (na vyjadrenie sa k znaleckému posudku odporcom),
- úpravou zo dňa 13. 10. 2011 bola poverená vyššia súdna úradníčka vyúčtovaním znalcov, doručením vyjadrenia navrhovateľa znalcovi i právnenému zástupcovi odporcu (nakoľko vyššia súdna úradníčka bola pridelená inej sudkyňi, spis bol dňa 8. 11. 2011 vrátený s nerealizovanou úpravou),
- dňa 21. 11. 2011 bola úprava zo dňa 13. 10. 2011 čiastočne zrealizovaná,
- dňa 15. 12. 2011 bolo súdu doručené vyjadrenie znalca,

- úpravou zo dňa 9. 1. 2012 bolo vo veci nariadené kontrolné znalecké dokazovanie a uznesením z toho istého dňa bolo znalcovi vyplatené znalečné.

Čo sa týka sťažovateľom namietanej okolnosti, že v rámci znaleckého dokazovania bolo zo strany súdu zadanie úloh pre znalca neúplné a nesprávne uvádzam, že otázky na znalca zadáva a formuluje súd, pričom účastníci majú možnosť oznámiť tiež otázky, ktoré navrhujú. Navrhovateľ mal možnosť oznámiť súdu otázky, ktoré navrhoval položiť znalcovi, no nič také neurobil. Súd znalcovi položil také otázky, zodpovedanie ktorých považoval za potrebné, správne a hospodárne...

Po celkovom prešetrení veci však musím záverom s poľutovaním konštatovať, tak ako v odpovedi na sťažnosť sťažovateľa zo dňa 31. 8. 2010 Spr. 3276/10, že predmetné konanie bolo sčasti poznačené prietiahmi, ktoré však boli objektívneho charakteru. Vo veci bola zjednaná náprava a boli prijaté opatrenia aby sa ďalej konalo bez prietahov. Spis tunajšieho súdu sp. zn. 9 C 281/2006 bol tiež zaradený do režimu pravidelného sledovania plynulosti konania.“

Rovnaké skutočnosti z obsahu súdneho spisu zistil aj ústavný súd, pričom na doplnenie uvádza, že:

Dňa 22. novembra 2006 sťažovateľ požiadal o oslobodenie od súdnych poplatkov.

Pojednávanie konané 17. apríla 2008 bolo odročené na 2. október 2008 na účely mimosúdnej dohody účastníkov konania.

Dňa 9. júna 2008 bola okresnému súdu doručená zmena návrhu navrhovateľa.

Pojednávanie konané 2. októbra 2008 bolo odročené na 21. október 2008 na účely mimosúdnej dohody účastníkov konania.

Na pojednávaní konanom 21. októbra 2008 účastníci konania oznámili, že k mimosúdnej dohode nedošlo. Okresný súd pripustil zmenu návrhu a pojednávanie odročil na neurčito z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania.

Pojednávanie konané 16. septembra 2010 bolo odročené na 29. október 2010.

Na pojednávaní konanom 29. októbra 2010 okresný súd nariadil ohliadku nehnuteľnosti na 26. november 2010.

Predsedníčka okresného súdu v podaní z 10. januára 2012 a právny zástupca sťažovateľa v podaní z 26. januára 2012 uviedli, že netrvajú na verejnom ústnom pojednávaní.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov, a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

V obsahu označených práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 20/02, III. ÚS 344/2011).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie

veci bez zbytočných prieráhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (napr. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazuje postupovať v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ako aj z § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prierahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

1. Predmetom konania vedeného okresným súdom je vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti. Ústavný súd konštatuje, že po právnej stránke ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Ústavný súd zároveň pripúšťa, že v danom prípade ide o fakticky zložitú vec z dôvodu potreby znaleckého dokazovania, avšak poukazuje na to, že žiadna skutková zložitosť veci nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku posudzovaného konania.

2. Pri hodnotení správania sťažovateľa ako účastníka konania ústavný súd nezistil také okolnosti, na základe ktorých by bolo možné konštatovať, že významnou mierou prispel k predĺženiu posudzovaného konania.

3. Posledným kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu.

Preskúmaním spisu okresného súdu sp. zn. 9 C 281/2006 ústavný súd zistil, že v napadnutom konaní, ktoré začalo podaním návrhu sťažovateľa 27. októbra 2006, sa medzi jednotlivými úkonmi okresného súdu nevyskytli dlhšie obdobia nečinnosti, ktoré by stáli za osobitnú zmienku. Okresnému súdu však možno vytknúť, že pokiaľ ide o ním nariadené znalecké dokazovanie, konal nesústredene, v dôsledku čoho došlo k predĺženiu tohto konania. Ako vyplýva z prehľadu procesných úkonov, znalecké dokazovanie (po viacerých doplneniach) nie je ukončené ani po dvoch rokoch od jeho nariadenia (26. januára 2009), keďže okresný súd nariadil (9. januára 2012) kontrolné znalecké dokazovanie. Hoci predmetné konanie trvá viac ako päť rokov a okresný súd vykonal viacero pojednávaní, vo veci ani raz meritórne nerozhodol. Zdĺhavosť konania okresného súdu preto nemôže byť ničím ospravedlniteľná. Zbytočné priesťahy v napadnutom konaní priznala aj predsedníčka okresného súdu, ktorá uviedla, že boli prijaté opatrenia, aby k nim viac nedochádzalo.

Ústavný súd s prihliadnutím na všetky okolnosti daného prípadu, na doterajšiu dĺžku posudzovaného konania, ale najmä na zistený nesústredený postup okresného súdu dospel k záveru, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 9 C/281/2006 bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva a slobody porušil, vo veci konal [podobne § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

Vzhľadom na to, že ústavný súd vyslovil, že došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, prikázal okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C/281/2006 konať bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie (podobne § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať finančné zadosťučinenie v sume 3 000 €.

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy aj priznanie finančného zadosťučinenia, pri určení ktorého ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na zistený stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 9 C/281/2006 ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 1 500 €, ktoré zaviazal uhradiť okresný súd (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Právny zástupca sťažovateľa si v sťažnosti uplatnil trovy konania v sume 284,80 €.

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb

v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 261,82 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti – vykonané v roku 2011) v hodnote po 123,50 € a dva režijné paušály v hodnote po 7,41 €, ktoré zaviazal uhradiť okresný súd (bod 4 výroku nálezu).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2012